

topinions דעות

שלחו להדפסה

בולשביזם

קומיסארים על אוניברסיטאות ישראל

את הרעיון המופרך של האוצר, לפיו חברה ממשלתית תמדוד את איכות המחקר וההוראה באוניברסיטאות ובמכללות, כדי לקבוע את אמות המידה לתקצובן, חייבים לסכל אהוד קינן

קשה להיות מופתע מהמהלך הנוכחי של פקידי האוצר להשתלט על הוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת) ולחסל סופית את מה שנותר מן העצמאות האקדמית.

מהלך זה אינו חדש. הוא ממחזר ניסיונות קודמים לבטל את חוק ההשכלה הגבוהה במדינת ישראל. החידוש בניסיון הנוכחי הוא ההנחה כי האווירה הציבורית לאחר פרסומו של דו"ח מבקר המדינה, ובו [ביקורת על הנהלות האוניברסיטאות](#), עשויה להשלים עם מהלך כזה.

לפי הצעת האוצר, במסגרת חוק ההסדרים, תעבור ות"ת, אשר קובעת את חלוקת התקציבים למוסדות להשכלה גבוהה, לשליטתם של "נציגי ציבור". במציאות הישראלית, צמד המלים "נציגי ציבור" הוא מונח מכובס המתאר פוליטיקאים ואנשי אוצר לשעבר.

החלק המסוכן עוד יותר ביוזמה הזאת הוא הרעיון להקים חברה ממשלתית למדידה של איכות המחקר וההוראה באוניברסיטאות ובמכללות, זאת כדי לקבוע את אמות המידה לתקצובן.

במלים אחרות, את האוניברסיטאות ינהלו קומיסארים של משרד האוצר. על פי חוק ההסדרים, החברה תנוהל על-ידי אנשים שאינם קשורים למערכת האקדמית, כלומר כאלו שלא הצליחו להיכנס למערכת או נפלטו ממנה בשל היעדר יכולת, או אנשים שמעולם לא היו במערכת האקדמית ולכן חפים מכל ידע או ניסיון בתחום הזה.

לשם הדגמה עד כמה מורכבת המערכת האקדמית, כדאי לראות כמה מאמץ מושקע בתהליך פשוט יחסית של קידום פרופסור חבר לדרגה של פרופסור מן המניין בטכניון.

בתהליך זה, שנמשך כמעט שנה, מעורבות ארבע ועדות שונות, שבכולן מכהנים פרופסורים מן המניין, זאת בנוסף ל-12 פרופסורים בכירים מאוניברסיטאות בחו"ל. בחישוב גס מושקעות בתהליך הזה מעל ל-200 שעות עבודה של 55 פרופסורים בארץ ובעולם. זהו מחיר כבד שמשלם הטכניון כדי לטפח את המצוינות המדעית שלו. צא ולמד מהו המאמץ הנדרש לשם הערכה אמיתית של הטכניון כולו על 700 חברי הסגל שבו, והאם תוכל חברה ממשלתית על כל יועציה ומומחיה לבצע הערכה אמיתית של אוניברסיטה אחת בלבד. ניתן לשער איך ייראה הטכניון לאחר שיכנסו הפילים של משרד האוצר לחנות החרסינה הזאת.

כדי להבין עד כמה מופרך הרעיון של הערכת האוניברסיטאות באמצעות מומחים מחו"ל, ננסה לדמיין חברה שתפקידה לקבוע סדרי עדיפויות

אהוד קינן באדיבות הטכניון

לחצו כאן להגדיל הטקסט

לחצו להקטין את הטקסט

בחלוקתו היחסית של תקציב צה"ל בין חיל האוויר לחיל השריון. ועדת המומחים הבינלאומית תכלול שני גנרלים בדימוס מצבא ארה"ב, שני קולונלים מנאט"ו, מפקד משטרת לונדון ונשיא חברת בואינג. הוועדה הזאת תגיש את המלצותיה לנציגי חברה ממשלתית, כולם אנשים מחוץ למערכת הביטחון, ואלו יקבלו את ההחלטה הראויה.

החלק המשעשע בסיפור, הוא שממשלה ימנית, הדוגלת בהפרטה של רוב השירותים, מלקטת ממגרש הגרוטאות של ההיסטוריה רעיונות בולשביקיים של מנגנוני פיקוח, המבוססים על צבא של פקחים וקומיסארים. ראוי לשקול הרחבה של הפיקוח לתחומים נוספים, כגון תיאטרונים, מוזיאונים, סופרים ומשוררים. תוקם וועדת מומחים (כמובן מחו"ל) כדי לסייע לעובדי חברה ממשלתית לקבוע את איכות תרומתם של עמוס עוז, דוד גרוסמן ושלום חנוך למדינת ישראל. ניתן להקים חברות ממשלתיות נוספות להערכת תפוקתם של שופטי בית המשפט העליון, הרבנים הראשיים והדיינים בבתי הדין של הרבנות, כמיטב דמיונם וחריצותם של נערי האוצר.

בעניין ות"ת, קיים בכל זאת עניין אחד שניתן לשפר, וזוהי השקיפות בחלוקת התקציב. יש ליצור הפרדה ברורה בין אוניברסיטאות המחקר, שיוצרות ידע וגם מנחילות אותו, לבין המכללות, שעיסוקן בהוראה בלבד. השקיפות הזאת תגביר את אמון הציבור בות"ת ובמערכת האקדמית כולה ותבטיח חלוקה נכונה של התקציב.

שקיפות - כן. קומיסארים - חס וחלילה.

אהוד קינן, פרופסור לכימיה בטכניון, נשיא החברה הישראלית לכימיה וחבר הוועדה הבין-סנאטית של האוניברסיטאות.

חזרה